

ههستیاری و حالهتیکی سهیر

سروه مستهفا

ئه مهش به کارلیک کردنیکی نائاسایی (نهخۆشی) دهژمیردرئ، ههندی نیشانه دروستدهکات وهک رهپۆو جوۆره تایهک hayfever و نهخۆش (داء النخلة) Eczema بهوانه دهلتین نیشانه ههستیارییهکان. زۆر مادده ههیه دهبیته هۆی دروستبوونی کاریگهر لهسه ههستیاری وهک خواردهمهنی food دهنکه ههلاله pollen سپۆرهکان و پتوهدانی زیندهواللهکان insecta-bites.

شایانی باسه نزیکه ۱۰٪ی دانیشتوانی گۆی زهمین بهدهسهت جوۆره ههستیارییهک دهنالین که پهپوهندی به بۆماوهیی ههیه، وهک ئهوه ماددهی ههستیاری دروستدهکات پییدهلتین ههستهوهروژتین Allergen.

چۆنیهتی ههستیارییهکه له لایهن ئهوه کهسانهی ئامادهباشی بۆماوهیبان ههیه دهوهستیتته سهیر:

بۆ پهکهههجار زاراوهی ههستیاری له لایهن (قۆن) پرکیوت (Von Pirquet) بهکار برا بهواتای ئهوه حالهتهی سههر جیتییهی مرۆف تیتیدا تووشی کاردانهوهیهکی لهشی ناوخۆی دیت unpresure Reaction کاتی بهرپههچی ههندی مادده دهبیتهوه، لهکهسی ئاساییدا ههچ زیانیک دروست ناکات.

ئهوه دژه پهیداکههه Antigine جارویه ههچ زیانیک بهکهسهکه ناگهیهنیت، واته بهگۆیرهی ئهوه کهسه دهگۆرپت. له لایهن پزیشکییهوه زاراوهیهکی تر بهکار دیت ئهوهش زۆری یان تیژی ههستیاری Allergy که حالهتی زیادبوونی کاریگهرییه لهمپهه مادده نامۆیهکان، بههۆی بههنگاربوونیکی پیشوو بۆ هههمان دژه پهیداکههه یاخود دژ پهیداکههه ریکی دیکه که پهپوهندیکی کیمیایی لهگهلد ههبیته.

گه وره بوو به ره به ره گپروگرفتی کچه کهم سه ری هه لدايه وه، کچه کهم به هپج تپیری نه ده خوارد رژانه دوو کیلو گوشت یا خود دوو مریشک (بیجگه له خواردنه کانی تر وهک برنج و په تاته و سه وزه وات) برسیتی دانه ده مرکایه وه. دارایشمان هپنده باش نه بوو تا کو مرازی کچه کهم حاصل بکه م له گوشت خواردن. کچه کهم له قوتابخانه ده خوتیند و گپروگرفتی به ره به ره زیاد ده بوو له کاتی برسیتیدا سه ری ده سووراو بی هپز ده بوو ده بوو رایه وه. به سه ر خویدا زال نه ده بوو، وایلیه اتبوو کاتی برسیتی هه رکبیتی لایبو رایه برینداری ده کرد و خوتینی فرش ده کرد به جوژی هاوه لانی لپی ده ترسان. چه ندین جار دیومه دهستی خوی بریندار کردوو تا خوتینه کهی بمژیت و بیخوات، ههروهک بیه ویت توله ی نان خواردنه کهی بکاته وه.

رژانه پینج جه م زیاتر ده خوات، قه له و ببوو، به لام به ژنی هه لی نه داوه وهک پیسوست، زور پزیشکم پیی کردوو بۆ نه م خوتین خواردنه، هه ندیکیان له سه ر نه وهن که حاله تیکی ده روونی بیت).

لیره دا کچه که دپته دووان و ده لیت: ((هه رگیز به رگه ی برسیتی ناگرم، نه گه ر برسیم بوو سه نده وپچم لا نه بوو رایه بۆ خوتین عه ودال ده بم، ههروهک چۆن نه سه له به خوم یان مژمژه ناوا تام له خوتین ده که م، زور له ده سه خوشکه کانم لیم ده ترسن و نابنه ده سه خوشکم. ته نه ا یهک ده سه خوشکم هه یه به م حاله نازانیت نه گه ر بزانی نه ویش ده سه به ردارم ده بیت).

شایانی باسه حکومه تی میسری زور یارمه تی نه م خیزانه ی داوه گوشت و هیلکه ی به به رده وامی بۆ دابین ده کات و ژبانی بۆ مه یسه ر کردوون).

سه رچاوه

Ref: Textbook of Medical physiology .Gayton

۱- پیکهاته ی کیمیایی هه سه ته وروژینه که Al-lerger.

۲- چۆنه تی چونه ناو له ش (ده رزی لیدان، خواردن، هه ناسه وه رگرتن).

۳- حاله تی فسیولۆژی که سه که.

نه وه ی لیله دا مه به سه مانه هه سه تیاری خواردنه که ژماره یه کی زور خه لک پیوه ی ده نالین، نه م جوژه شیان له هه ر ته مه نیکدا دوو چاری که سه که ده بیت و، ده بیت هوی ژانه سک و هه وکردنی ده م و هیلینج و رشانه وه Vomiting و سکچوون-intes diarrhea tinal

نیشانه کانیشی له سه ر پیست به شه وه ی خوران و په له سوور هه لگه ران به ده رده که ون.

نه و خواردانه ی ده بیت هوی هه سه تیاری:

(چوکلیت و شیرینی، شیرینی مانگا، پرته قال، هیلکه، ته ماته، ماسی، په نییری قوتو، گه نم و پیکهاته کانی)

حاله تیکی تاییه ت:

له م ماوه ی دوا پیدا له ولاتی میسر دا هه سه تیاری گه نم به شه وه یه کی سه رسوره یین روویدا، که هه موو سه رچاوه راگه یان دنه کانی وروژاند بووه جیتی سه رنجی رژانه وانا و باه خی حکومه تی میسری، نه ویش کچیکی ته مه ن ۱۰ سالان ده بوو دایکی بۆمان ده گپرتیه وه ده لی: ((هه ر له دوا ی سی مانگ له ته مه نی کچه که مده هه سه تم به وه کرد که نه شوغمای که مبوو، رژ له دوا ی رژ بی تاقه ت و لاواز ده بوو، تووشی سکچوونیکه ی به رده وام ببوو، چه ندین پزیشکم پیی کرد و نه یانزانی کچه که م چیه تی، خوشم بی نامان بووم به دیارییه وه دۆش دامابووم، تا کو رژتیک دکتورتیک پیی گوتم: کچه که ت هه سه تیاری گه نمی هه یه نه که ی سیریلک و نان و شتی ناردی تیا بیت بیده تی. منیش به قسه م کرد و به ره به ره باش بوو سکچوونه که ی نه ما، به لام تا